

Ne legyen áldozat!

November 25. a nők elleni erőszak megszüntetésének világnapja. Kinek-kinek más juthat eszébe a kifejezés hallatán: a háborús nemi erőszak, az iráni Mahsza Amini erőszakos halála, Molnár Beáta meggyilkolása vagy éppen az ütésnyomokat sminkkel rejtegető szomszédasszony, egy bántalmazott barátnő, esetleg az áldozatokat hibáztató közhelyek – egy biztos: nagyon sok még a tennivaló.

Minerva, Patria és Teresa Mirabal – három nővér, akiket 1960. november 25-én agyonverték Rafael Leónidas Trujillo dominikai diktátor parancsára. A Pillangóknak is nevezett nővérek testét egy dzsipbe rakták, s azt Salcedóban, a szigetország északkeleti részén elsüllyesztették, hogy balesetnek álcázzák a történeteket. A nővérek feminista aktivisták és Trujillo politikai ellenfelei voltak, negyedik nővérük, Dedé Mirabal, aki óvatosan tartotta a távolságot az ellenállástól, túlélte a Trujillo-rezsimet, és sajátjai mellett felnevelte testvérei gyermekeit is. Minerva lánya, Minou Távarez Mirabal kongresszusi képviselő, majd külügyminiszter-helyettes lett, Dedé fia, Jaime David Fernández Mirabal pedig 1996 és 2000 között az ország alelnöke volt. Dedé Mirabal azzal is gondoskodott nővérei emlékének fennmaradásáról, hogy múzeumot alapított gyermekkori otthonukban, s azt 2014-ben, 88 éves korában bekövetkezett haláláig maga vezette. A Mirabal nővérek meggyilkolása után 39 évvel, 1999-ben, haláluk évfordulóját a nők elleni erőszak megszüntetésének világ-

napjává avatta az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ), de november 25-ét már 1981-ben, a latin-amerikai és kари-bi térség első feminista konferenciáján a nőket érő erőszak elleni világnappá nyilvánították.

A nők elleni erőszak számtalan formát ölthet világszerte, a már említett háborús nemi erőszaktól az öltözködési tilalmak megszegőit sújtó büntetése-
kig. Mát több tíz hallottja van Iránban azoknak a zavargásoknak, melyeket a kurd származású 22 éves Mahsza Amini halála váltott ki. Teheránban az iszlám erkölcsrendészet úgy ítélte meg, hogy Mahsza nem megfelelően viseli a hidzsábját – a fejkendő nem fedte eléggé a haját –, ezzel pedig megsértette az ország erkölcsi törvénye által a nők számára előírt konzervatív öltözködési szabályokat. A fiatal lányt letartóztatták. A szemtanúk elmondása és a család beszámolóí szerint Mahsza Aminit a rendőrök berángatták egy furgonba, majd kegyetlenül megverték a fogdába vezető úton. A történetekről videó is készült, ennek végén Mahsza kórházi ágyon fekvé látható. Az iszlám erkölcsrendészet tagadja a bántalmazást, és azt állítja, hogy a lány szíve azonnal megállt. Más beszámolók szerint Amini már agyhalottan került a kórházba. A lány három napig kómában volt; szeptember 16-án elhunyt.

Nem kell azonban ilyen messzire mennünk, hiszen valószínűleg mindenki találkozott már a családon belüli erőszak fogalmával – vagy éppen áldozataival. Bihar megyében dobtá

Képünk illusztráció

ki Molnár Beáta szemeteszsákba csavart holttestét Bóné Ferenc. Őt végül Nagyváradon fogták el idén májusban. A volt egyetemi oktatónak az első halálos áldozata volt a szintén egyetemi oktatóként dolgozó nő. Előző barátnőjét 2020 júliusában Kolozsváron nyílt utcán ököllel ütlegelte, majd rugdosta az összeesett nőt. A bántalmazást térfigyelő kamerák rögzítették. A férfi ezért a tettéért egy év három hónap felfüggesztett börtönbüntetést kapott.

Családban marad

A családon belüli erőszak ellen már a hatóságok és civil szervezetek is próbálnak fellépni – változó hatékonysággal. A legfrissebb fejlemény, hogy

idén október 1. óta nyomkövető lábbilincset kapnak a családon belüli erőszak elkövetői. A megfigyelőrendszer Bukarestben, valamint Iași, Maros és Vrancea megyében használják. Mihai Venea, a Román Rendőrség közrendvédelmi osztályának vezetője október 10-én azt nyilatkozta, hogy addig 17 személyre szereltek fel nyomkövető lábbilincset. Őük esetében feloldották az intézkedést, tízüknél bűncselekményt állapítottak meg az eszköz használatával kapcsolatban: egy megfigyelt személy megrongálta a lábbilincset, egy másik bántalmazó megszegte a távartási végzést, nyolcan az ideiglenes távartási végzést szegték meg. Közülük két személyt őrizetbe vettek, egyiküket előzetes letartóztatásba is helyezték.

Az elektronikus nyomkövető rendszer használata lehetővé teszi a védelem alá helyezett személyek jogainak biztosítását úgy, hogy automatikusan ellenőrzi a bírósági eljárásokból eredő intézkedések betartását. Mind a védelmezett, mind az elektronikus nyomkövetőt viselő bántalmazó identitása szigorúan bizalmas. Csupán riasztás – pl. a távoltartási végzés megszegése – esetén válik lehetővé a személyes adatok összekapcsolása a lábtilincs azonosító adataival, hogy a rendvédelmi erők intézkedni tudjanak – magyarázta Mihai Venea.

Mobilalkalmazás is az áldozatoknak

Nemcsak román, hanem magyar és angol nyelven is elérhető és használható a Bright Sky RO nevű ingyenes mobilalkalmazás, mellyel segítséget kérhetnek az agresszió áldozatai. Az applikáció a megnyitása után időjárás-jelentő alkalmazásként jelenik meg, azonban lehetőséget ad akár a 112-es sürgősségi hívószám közvetlen elérésére.

Az alkalmazás nemcsak az áldozatoknak, hanem azoknak is tanácsokkal, lehetőségekkel szolgál, akiket aggaszt egy ismerősük helyzete, s azok is használhatják, akik munkájuk révén kerülnek kapcsolatba családon belüli erőszakkal. Nemcsak segítség kérhető az alkalmazáson keresztül, hanem tájékoztatás is akár a távolságtartási végzészről vagy arról, hogyan vigyázhatunk saját biztonságunkra az online térben. A fejlesztők arra is gondoltak, hogy esettanulmányokon keresztül mutassák be a kapcsolati visszaélések formáit.

A Bright Sky magyarul is használható

A rendőrség, a Necuvinte Egyesület, a Vodafone és a Code for Romania Egyesület partnerségében kifejlesztett és 2020 májusa óta elérhető alkalmazás révén az áldozatok vagy akár a nekik segíteni akarók tájékozódhatnak arról, milyen lehetőségeik vannak arra, hogy fellépjenek az erőszak ellen.

Többen kérnek segítséget

Magyarul is lehet tájékozódni egyébként a témáról a Román Rendőrség honlapján, az oldal aljára görgetve (<https://www.politiaromana.ro/ro/prevenire/violenta-domestica>). Itt a többi között a családon belüli erőszak

formáiról (verbális, testi, gazdasági stb.) olvashatnak az érdeklődők, és arról, hogy ezeknek milyen hatásuk van a gyermekekre. Megtudható azt is, hogy az úgynevezett „ideiglenes védelmi rendelet” (közismert nevén ideiglenes távollattási végzés), amelyet a rendőrség bocsát ki, legfeljebb öt napig érvényes, de ennek alapján is eltávolítható a bántalmazó a lakásból. Részletezve vannak azok az eljárások is, amelyek révén az ügyészség távollattási rendeletet bocsáthat ki; ez legfeljebb hat hónapig érvényes.

A tájékoztatásra, segítségre pedig szükség van: a rendőrség adatai szerint idén az első nyolc hónapban 36 921 családon belüli erőszaknak minősülő bűncselekmény történt, 13,3 százalékkal több, mint 2021 hasonló idő-

szakában. A már említett rendőrségi osztályvezető szerint egyre nő azoknak a száma, akik merik jelenteni a bántalmazást.

Idén 7331 távollattási végzést adtak ki a bíróságok, s ezek áthágása miatt több mint kétezer bünvádi eljárást indítottak. A rendőrség idén januártól augusztusig 8765 ideiglenes távollattási rendeletet bocsátott ki, 1644-gyel többet, mint tavaly. Ezek közül 3469-et erősített meg a bíróság távollattási végzéssel. Az ideiglenes végzés megszegése miatt 579 eljárás indult.

(Felhasznált források: Román Rendőrség honlapja, Agerpres hírügynökség, vilagterkep.atlatszo.hu, mult-kor.hu)

Fried Noémi Lujza